

פרק 5 אותו ואת בנו

משנה - דף עח.

סוגיא - דף עח.: - נושא: "אותו ואת בנו" נוהג גם בקדשים וגם בכלאים

סקירה כללית

מנלן שאותו ואת בנו שייך:

- בחולין
- בקדשים
- (בן) כלאים

מנלן שדי בהורה אחד ובן אחד בלבד

פסוק

שור או כשב או עז ... ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה'

ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד

דינים / מנלן

מנלן: פסוק/דרשה	דינים
"... <u>קרבן</u> ... ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד"	אותו ואת בנו נוהג בקדשים
"...קרבן... ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" → שור מפסיק	אותו ואת בנו נוהג גם בחולין
"...קרבן... ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" → וי"ו מוסיף	אותו ואת בנו נוהג גם בקדשים ("שור" אינו מפסיק לגמרי)
"...קרבן... ושור <u>או</u> שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" → "או" לרבות את הכלאים	אותו ואת בנו שייך גם ב(הבן) כלאים למה אין הו"ו מקיש לקדשים ולמה אין משייכים את הכלל שכל מקום שכתוב שה – להוציא כלאים
"...קרבן... ושור או שה אתו ואת <u>בנו</u> לא תשחטו ביום אחד" → "בנו" לשון יחיד - די בבן אחד	לא צריכים גם שור ובנו וגם שה וכדי להתחייב
1 לפי רבנן ש"אותו" מיותר: "...קרבן... ושור או שה <u>אותו</u> ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" → "אותו" לשון יחיד - לפי חנניה ש"אותו" בשימוש למשהו אחר: סובר רבי יונתן ² שאם אין כתוב "יחדו" אז המשמעות היא שניהם וגם בנפרד	לא צריכים גם שור וגם שה ובן של אחד מהם מדוע "או" פנוי לנ"ל ואין צריכים אותו לדרשות אחרות

¹ יש מחלקת חנניה ורבנן שיפיע כסוגיה הבאה עיין שם

² יש מחלקת רבי יונתן ורבי יאשיה מנלן שלגב "איש אשר יקלל את אביו ואת אמו" לא צריכים שקילל את שניהם:

- רבי יאשיה: מפני שכתוב פעמיים – פעם אחת ב"קילל" סמוך לאביו ופעם אחרת סמוך לאמו
- רבי יונתן: משמע גם יחד וגם בנפרד עד שיפרט "יחדו"

סקירה כללית

חנניה וחכמים חולקים האם "אותו ואת בנו" נוהג רק באם ובן או גם באב עם בן.
מנלן...
מבוסס האם חוששים (גם) לזרע האב.

הקדמה

הזכרנו בסוגיא הקודמת
שיש איזושהי מחלקת חנניה וחכמים
ושחנניה משתמש ב"אותו" לדרשה מסויימת.
בסוגיא זו נביא מחלקת זו

פירוט

חנניה	חכמים	שיטות:
גם באב	רק באם	דין: האם אותו ואת בנו נוהג גם באב
"אותו" – זכר "בנו" – נקבה – מי שכרוך אחריה	הו"א-1: לומדים משילוח הקן שאמו פירכא: אותו ואת בנו יותר חמור - שהרי חייב גם במזומן הו"א-2: "אותו" – רק אחד (אם או אב) - ולגבי איזה אחד – לומדים משילוח הקן שאמו - לא אביו פירכא: "אותו" משמע זכר מסקנא: "בנו" – מי שבנו כרוך אחריה – דהיינו האם	מנלן
✓ ¹		שמואל: הלכה
חוששים (גם) לזרע האב	אין חוששים לזרע האב	בסיס המחלקת

¹ שמואל (הפוסק כחנניה – שחוששים לזרע האב) לשיטתו בסוגיא הבאה שקורא "חכמים" לשיטה שחוששים לזרע האב

סקירה כללית

להרביע ולד של סוסה וחמור עם ולד של סוס וחמורה

מחלקת האם מותר / אסור

תלוי באם חוששים לזרע האב...

פירוט

כלאים: נולדים מן הכלאים להרביע זה על זו

רבי יהודה		"חכמים" (חנניה)	שיטות:	מקרים
מותר להרביעם			שני ולדות	מאם סוסה ואב חמור
כי שניהם שווים (בין אם חוששים/אין חוששים לזרע האב)			ולד מסוסה וחמור עם ולד מחמורה וסוס	
אסורים		מותרים		
כי – שתי אפשרויות:		כי חוששים לזרע האב		
ספק האם אין חוששים לזרע האב (רק לזרע האם) לכן מחמיר מספק	ודאי אין חוששים לזרע האב (רק לזרע האם) לכן אחד כולו סוס והשני כולו חמור	טעמים:		
אסור	מותר	נ"מ: להרביע אותו עם מין האם למסקנא		
✓				

רבי אבא סובר	✓ (כר"י) ¹
--------------	-----------------------

הערות שוליים

¹ רבי אבא הקפיד לבדוק שני פרדים (שירותקו לעגלה – ששייך כלאים) ע"י סימני קול ואזנים כדי לוודא ששניהם שווים – או מסוסה/חמור או מסוס/חמורה.

רואים מכך שהוא סובר:

1. כר"י שחוששים (או ספק חוששים) לזרע האב
2. סימנים דאורייתא

מורכב!

בכוי (שהוא כלאים באחד ההורים בהמה וההורה השני חיה) יש מחלקות בברייתות בין ת"ק לר"א לגבי 3 דברים: ① אותו ואת בנו ② כיסוי הדם (ביום טוב שיש איסור לחפור אם אינו צורך אוכל נפש) ③ מתנות כהונה (זרוע לחיים וקיבה).

יש הו"א ומסקנא לגבי מה סוברים הת"ק ור"א. באופן הדרגתי הסוגיה עוברת מההו"א למסקנא. בסוף הסוגיא, רב פפא מסכם לפי המסקנא, במה חולקים ת"ק ור"א בשלשת הדברים.

לפי ההו"א: ת"ק סובר ודאי חוששים לזרע האב ור"א סובר ודאי אין חוששים לזרע האב

לפי המסקנא: שניהם מסכימים שיש ספק האם חוששים לזרע האב וחולקים: האם אמרינן: "שה" – ואפילו מקצת שה

רקע

① הנחת סוגייתנו היא שכוי היינו ולד מכלאים של תיש/ה וצבי/ה (היינו שאחד ההורים חיה, ואחד בהמה)

(יש שיטה אחרת שכוי הינו בריה בפני עצמו)

② אותו ואת בנו אסור רק בבהמה ("שה") – לא בחיה

③ כיסוי הדם חייב רק בחיה ("צבי") – לא בבהמה

④ מתנות כהונה חייבות רק בבהמה ("שור...שה") – לא בחיה

שיטות בברייטא:		ת"ק הו"א: ודאי חוששים לזרע האב מסקנא: ספק האם חוששים לזרע האב ואמרינן "שה"-אפילו מקצת שה		ר"א הו"א: ודאי אין חוששים לזרע האב מסקנא: ספק האם חוששים לזרע האב ולא אמרינן "שה"-אפילו מקצת שה	
האם אותו ואת בנו אסור בכלאים – של שני סוגי בהמה		אסור			
האם אותו ואת בנו אסור בכוי עם אמו	אם האם תישה והאב צבי	אסור כי האם בהמה ("שה") ולגבי הבן (הכוי): "שה" – ובנה כל דהו			
	אם האם צביה והאב תיש	מותר כי האם חיה ("שה" – ולא צביה)			
האם אותו ואת בנו אסור / מחייב מלקות בכויה עם בנה	אם הכויה נולדה מ: אם תישה ואב צבי	חייב מלקות - אע"ג ש(למסקנא: ספק האם) חוששים לזרע האב (חיה) וא"כ נשאר רק מקצת בהמה מצד האם - מ"מ אמרינן "שה"-אפילו מקצת שה (מאמה) – הלכך מלקים		אסור - אבל פטור ממלקות מסקנא: - ספק שמא חוששים לזרע האב (חיה) וא"כ נשאר רק מקצת בהמה מצד האם ולא אמרינן "שה"-אפילו מקצת שה (מאמה)	
	אם הכויה נולדה מ: אם צביה ואב תיש	אסור - אבל פטור ממלקות הו"א: - חוששים לזרע האב (בהמה) - ו"שה"-אפילו מקצת שה מסקנא: - ספק האם חוששים לזרע האב (בהמה) ואמרינן "שה"-אפילו מקצת שה – הלכך לחומרא אסור – אבל אין מלקים כי התראת ספק (כי אולי אין איסור בכלל)		מותר הו"א: אין חוששים לזרע האב (בהמה) לכן לא שייך "שה"-אפילו מקצת שה מסקנא: (ספק האם חוששים לזרע האב [בהמה]) - אבל לא אמרינן "שה"-אפילו מקצת שה – לכן אין צורך להחמיר	
האם בכוי חייב בכיסוי הדם ומותר לשחוט ולכסות ביו"ט	אם האם תישה והאב צבי	חייב לכסות / אסור ביו"ט לכסות/לשחוט מסקנא: חייב לכסות כי: - ספק האם חוששים לזרע האב (חיה) - ו"צבי"-אפילו מקצת צבי – הלכך לחומרא חייב לכסות ואסור ביו"ט לכסות כי: - לחומרא אין חוששים לזרע האב		פטור מלכסות / מותר ביו"ט לשחוט הו"א: אין חוששים לזרע האב (חיה) לכן לא שייך "צבי"-אפילו מקצת צבי מסקנא: (ספק האם חוששים לזרע האב [חיה]) - אבל לא אמרינן "צבי"-אפילו מקצת צבי – לכן אין צורך להחמיר לכסות	
	אם האם צביה והאב תיש	חייב לכסות / מותר ביו"ט לכסות/לשחוט - כי חוששים לזרע האם והרי אם הכוי הינה חיה - ו"צבי" – אפילו מקצת צבי		פטור מלכסות / מותר ביו"ט לשחוט (ספק האם חוששים לזרע האב (בהמה)) לא אמרינן "צבי"-אפילו מקצת צבי – לכן אין צורך להחמיר לכסות	
האם מתנות כהונה חייבים ב בכלאים – של שני סוגי בהמה		חייב במתנות			
האם בכוי חייב לתת מתנות כהונה (זרע לחיים וקייבה) מתנו כהונה	אם האם תישה והאב צבי	חייב בחצי מתנות ספק האם חוששים לזרע האב (חיה) וא"כ יש רק מקצת שה מצד האם אבל אמרינן "שה"- ואפילו מקצת שה לכן רק על חצי יש ספק ולגבי אותו חצי אמרינן המוציא מחברו עליו הראיה		פטור ממתנות למסקנא: ספק האם חוששים לזרע האב (חיה) וא"כ יש רק מקצת שה מצד האם ולא אמרינן "שה" - ואפילו מקצת שה ולכן המוציא מחברו עליו הראיה	
	אם האם צביה והאב תיש	פטור ממתנות ספק האם חוששים לזרע האב (בהמה) ולכן המוציא מחברו עליו הראיה		פטור ממתנות למסקנא: ספק האם חוששים לזרע האב (בהמה) אבל לא אמרינן "שה" - ואפילו מקצת שה	